

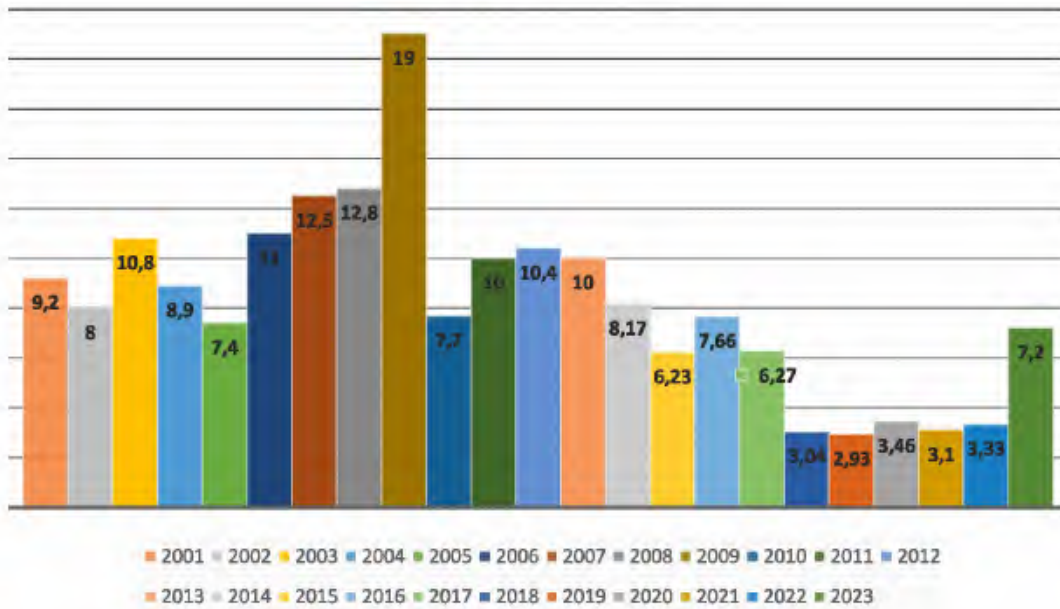

Роки	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Тис. людей	282	285	300	315	330	335	303	258	437	429	429
Роки	1981	1984	1986	1987	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Тис. людей	450	466,8	430	500,6	505,7	502	506	430	364	300	277
Роки	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Тис. людей	202,6	206,5	184	205	239	255	252,6	296	318,9	311	341,1
Роки	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Тис. людей	360,8	340,3	304,0	351,0	317,7	230,7	252,3	269,556	297,265	270,303	287,230
Роки	2019	2020	2021	2022	2023						
Тис. людей	307,472	292,46	323,64	677,478	234,300 (платно- 184 250)						

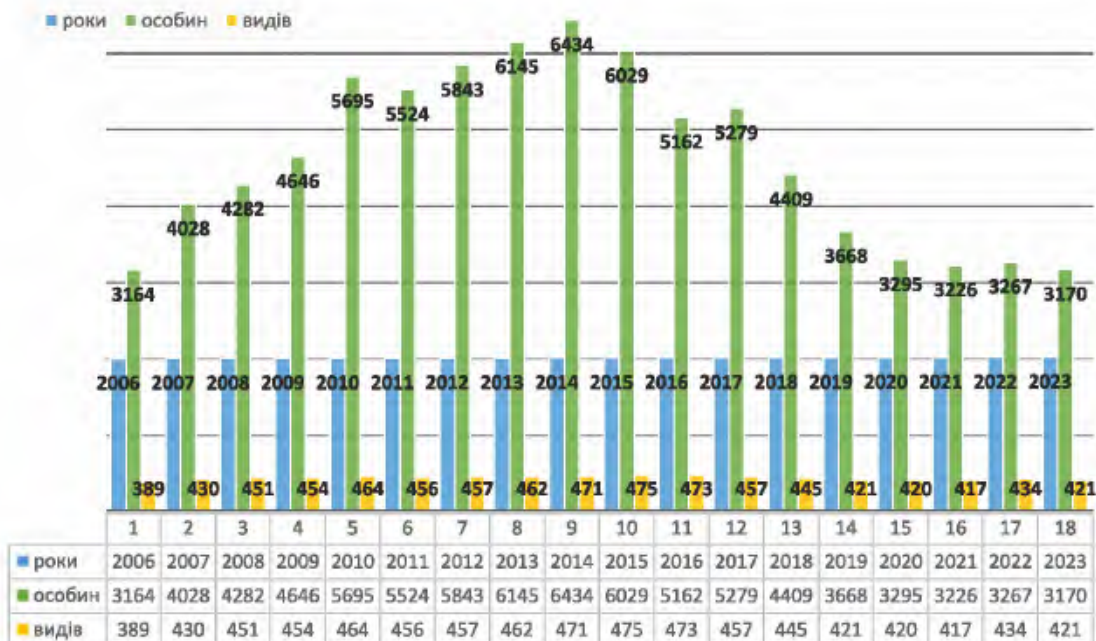
* Фактична відвідуванність зоопарку у 2022 році складає 19 199 осіб: дорослих 15 996, дітей 3 203.. У 2022 році більша частина квитків була придбана людьми з усього світу онлайн для благодійної підтримки зоопарку у важкий час тоді, коли зоопарк був зачинений для відвідувачів.

Смертність (% від поголівя)

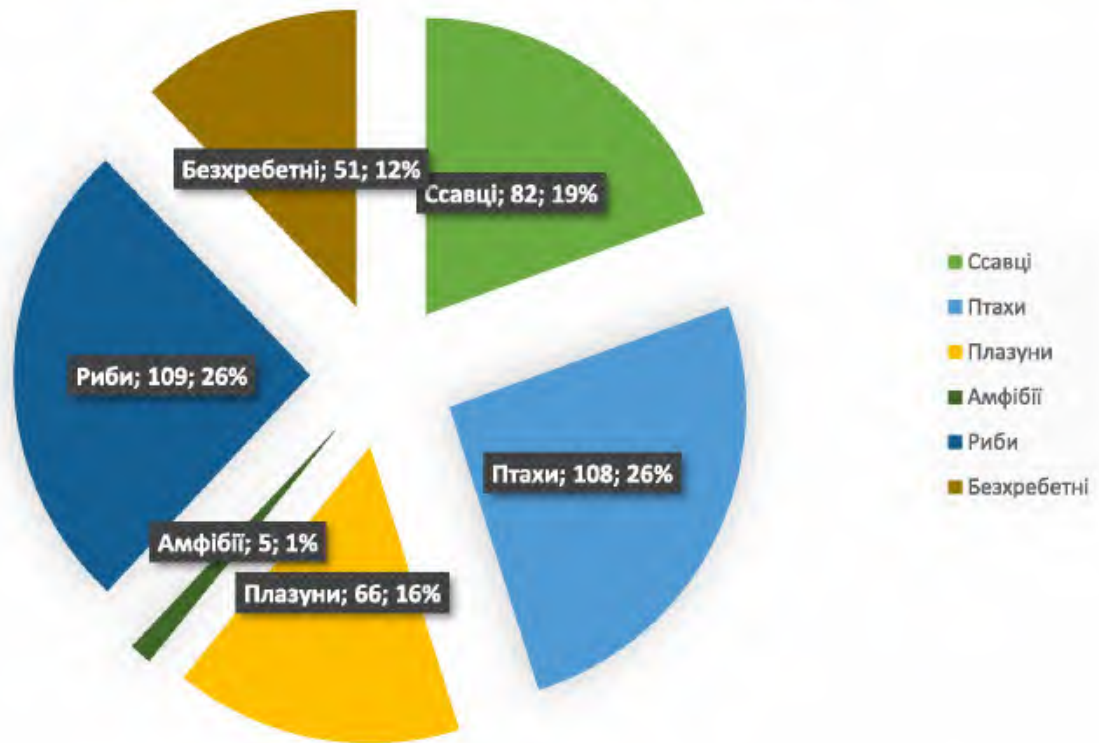

Зміни за роками кількості видів і особин у колекції

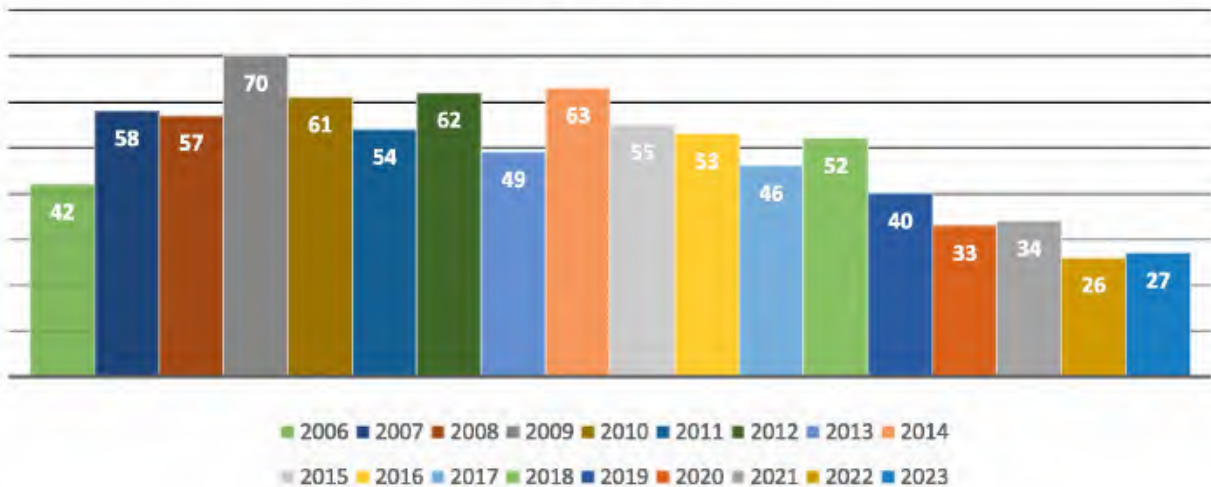

Співвідношення таксонів у колекції

Процент розмноження від укомплектованих пар тварин

**Звіт відділу
еколого-просвітньої роботи
та зв'язків з громадськістю**

Співробітники еколого-просвітнього відділу

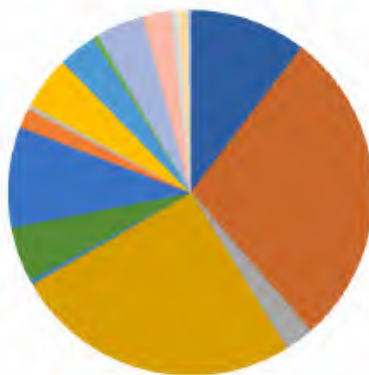
Миколаївський зоопарк продовжує функціонувати під час війни з російською федерацією. Порівняно з попереднім роком заклад пропрацював для відвідувачів увесь рік, офлайн заходи не проводились тільки в жовтні за наказом Управління культури та охорони культурної спадщини ММР. Кількість проведених заходів значно збільшилась у порівнянні з попереднім роком, але ж всі освітні заклади залишаються закритими, тому кількість дітей все одно невелика. Та враховуючи те, що відділ недоукомплектований, виконано достатньо великий об'єм роботи. Звісно, коли зоопарк запрацює на повну екскурсовода та культурного організатора на

потужність, нам не вистачить лише одного забезпечення виконання просвітньої функції.

Штат ЕПВ складається з 9 спеціалістів: начальник відділу, заступник начальника відділу, провідний екскурсовод, екскурсовод, методист, організатор культурно-дозвілєвої діяльності, дизайнер графічних робіт, перекладач і бібліотекар. Дві вакансії станом на кінець звітного року залишаються вільні: провідний екскурсовод та екскурсовод.

Просвіта – одна з головних функцій зоопарків. Це підтверджується самим існуванням доступних для публіки експозицій.

Еколого-просвітницька робота за 2023 рік

- екскурсії - 49
- заняття в ГЮБЗ - 133
- масові свята - 12
- онлайн заходи - 134
- друкована продукція - 2

Основними задачами спеціалістів відділу є робота над покращенням іміджу зоопарку, залученням відвідувачів, підвищенням рівня їх обслуговування, впровадженням новаторських розробок у сфері екологічної просвіти населення; створення рекламних та просвітницьких продуктів; підвищення свого кваліфікаційного рівня, як шляхом самоосвіти, так і шляхом обміну досвідом зі спеціалістами інших наукових та просвітницьких організацій.

Проведення просвітніх заходів.

I. Офлайн заходи.

Екскурсії та лекції.

Однією з основних форм роботи відділу є проведення екскурсій на території зоопарку.

Всього за 2023 рік було проведено 49 офлайн екскурсій.

Беручи до уваги воєнний стан, було продовжено проведення онлайн-заходів зі сторінок соціальних мереж Миколаївського зоопарку – Facebook та Instagram. У цьому році ми відновили костюмовані квести та анімаційні програми, так як на них знов з'явився попит.

Також з метою заохочення відвідувачів були проведені 16 збагачень середовища тварин із показовими годівлями та екскурсійним супроводом. Проводилось як харчове, так і предметне збагачення.

У цьому році ми розширили перелік тем пізнавальних лекцій, що проводяться на території зоопарку. У цьому році було розроблено та впроваджено 2 цикли інтерактивних лекцій «Зоопарк на долоньці» та «Зоопарк на дотик». Ці лекції розраховані на будь-яку аудиторію, оскільки цікаві для всіх вікових груп. Проводяться в холодний період року в приміщеннях відділу Приматів та актовій залі зоопарку. Особливо добре зарекомендувала себе нова інтерактивна лекція «Зоопарк на долоньці», у ході якої діти могли безпосередньо контактувати з тваринами відділу Акватераріум, а саме купати черепах, визначати їх вік, стать, вивчати будову панциру, годувати тварин, тримати в руках змії, ящірок, тощо. Висловлюємо дуже щире подяку особисто від шанувальників цієї лекції, співробітникам відділу Акватераріум за безпосередню участь у цьому заході. До речі, деякі сім'ї не пропустили жодної лекції, а на перші лекції біля кас стояли черги, що особливо цінно для зоопарку в зимовий період. А для лекції «Зоопарк на дотик» була проведена масштабна робота зі збору біоматеріалу, виготовленню демонстраційних вітрин, пошуку цікавого матеріалу та способів його подачі.

Інтерактивна лекція «Зоопарк на дотик»

Також влітку проводиться цікава мобільна інтерактивна лекція «Тварини-реабілітологи», в якій беруть участь тварини нашого відділу та тварини відділу Акватераріум. Такий безпосередній прямий контакт із тваринами спрямований на відволікання та переорієнтує увагу з жахливого воєнного сьогодення нашої країни. Контакт із тваринами лікує серця, тому соціальна реабілітація надважливий крок зоопарку у майбутнє, про це найкраще говорять репліки наших відвідувачів: «Ви повертаєте дитинство нашим дітям!» Ця репліка має стати ще одним девізом нашого зоопарку!

У 2023 році був введений ще один новий цикл заходів – «Активні вихідні». Це двоетапна система івентів, що допомагає дітям різносторонньо розвиватись та проявляти себе. На першому, інформаційному етапі, діти можуть отримати нові знання, задати свої питання лектору, покращити свої навички у догляді за тваринами. На другому етапі, розважальному, діти закріплюють знання, що здобули на першому етапі, отримують позитивні емоції та проявляють фізичну активність, що дуже корисно для молодого організму. Батьки найчастіше приводять дітей саме на такі програми, тому що двоетапна система дозволяє найефективніше навчати дітей новому та

Мобільна лекція «Пухнасті реабілітологи»

розвивати їх розумові та фізичні здібності, а завдяки ігровій формі, діти отримують позитивні емоції та легше засвоюють нові знання.

Проведення масових заходів.

З метою популяризації діяльності зоопарку та залучення відвідувачів спеціалістами відділу на території зоопарку проведено 12 масових заходів. А саме:

Дата	Свято	Місце	Час
15 - 16. 04.23	Відчуй японський vibe	Ландшафтний комплекс «На стику двох культур»	12:00
27.04.23	Всесвітній день тапіра	Вольєр тапірів	12:00
06 – 07.05.23	Символіка імператорської квітки	Головна площа зоопарку	12:00
23.05.23	Всесвітній день черепахи	Літній вольєр для черепах	12.00
01.06.23	День захисту дітей	Головна площа, сцена зоопарку	12:00
01.07.23	Коропи кої – риби, що приносять удачу	Ландшафтний комплекс «На стику двох культур»	12:00
14.07.23	Всесвітній день шимпанзе	Літня експозиція мавп	12:00
29.07.23	Міжнародний день тигра	«Острів звірів»	12:00
06.08.23	День народження Дінкара	Вольєр для слонів	12:00
1.09.23	Зоо уроки «Леваторика»	«Острів звірів»	12:00
2.09.23.	Зоо уроки «Черепахологія»	Літній вольєр для черепах	12:00
3.09.23	Зоо уроки «Тапірографія»	Вольєр тапірів	12:00

Процес підготовки та організації кожного свята включає такі етапи:

- розробка концепції (складання сценарного плану);
- робота зі ЗМІ, інтернет-ресурсами;
- розробка макетів афіш і запрошень на захід;
- розробка макетів й оформлення грамот та листів подяки;
- створення й трансляція рекламних аудіороликів для анонсування заходу;
- оформлення місця проведення заходу;
- вибір та оформлення музичного супроводу;
- підготовка й розробка супровідного друкованого матеріалу: прес-релізи, листівки, ігровий матеріал;
- робота із придбання необхідного реквізиту, призив, супровідних матеріалів;
- перевірка звукового обладнання.

Фотозони та фотосесії.

Окремою популярною формою роботи є створення тематичних фотозон на території Миколаївського зоопарку та проведення анімаційних програм з метою залучення більшої кількості відвідувачів та забезпечення їм якісного відпочинку. У 2023 році розроблялися нові тематичні фотозони, такі, як наприклад, «Казкова зимова фотозона», для якої спеціально виготовлялися сніговики та ялинки з дерева відділом рембригади. А одяг для сніговичків, декор для ялинок та лавок був зроблений власноруч спеціалістами відділу. У результаті, зоопарківська фотозона стала чи не найкращою в місті, тим самим залучивши

значну кількість відвідувачів у зимовий період. Також добре зарекомендувала себе ще з 2021 року нова послуга – фотосесії. Співробітниками відділу заздалегідь вибираються вдалі локації, на яких відвідувачі можуть скористатися запропонованими етнічними костюмами або ж зробити світлину з перевдягненими для фотосесії нашими дівчатами.

II. Онлайн заходи.

Створення статей та відеопродукції.

Під час воєнного стану основний наголос у роботі залишається на написанні статей та створенні відеороликів пізнавального або рекламного характеру. Протягом року інформація про всі важливі події в діяльності зоопарку розміщувалась на офіційному сайті Миколаївського зоопарку, на обох офіційних сторінках у соцмережі Facebook та в Instagram. Для цього спеціалістами відділу було написано 134 статті рекламного та просвітницького характеру, зроблено більше 500 фотографій. Також про новини зоопарку та про проведені акції можна дізнатися зі стенду «Новини зоопарку», який регулярно оновлюється співробітниками. Продовжувалося ведення «Літопису Миколаївського зоопарку».

У 2023 році велись наші постійні рубрики «Затишні куточки зоопарку» «Календар цвітіння», «Золота осінь», «Школа зоотехніка» та «Фотопортрети тварин», «На заняттях гуртку юних біологів», які ми будемо вести і в 2024 році.

З метою популяризації діяльності зоопарку та як частина просвітницької роботи відділом створюється власна авторська відеопродукція.

Анімація «Гість з чорно-білої країни»

Серед створених відеороликів були фільми, що розповідають про новини зоопарку, про цікаві відомості з життя наших тварин, про особливості роботи зоопарку, про наш дендропарк. У співпраці з дизайнером графічних робіт продовжено створення анімаційного серіалу для найменших відвідувачів «Малюкам про звірят», який у доступній для дітей формі розповідає про тварин Миколаївського зоопарку. У 2023 році вийшло 2 нових серії «Бізон» та «Пума». Всі ці фільми доступні для онлайн-перегляду. Також планується в подальшому використовувати їх під час занять юннатів, лекцій для відвідувачів у

залі.

Популярними були також публікації добірок фотографій тварин зоопарку, яких можна побачити в різні періоди року.

Всі перелічені заходи планується продовжити і наступного року.

III. Інші види просвітньої діяльності.

Робота зі створення макетів поліграфічної продукції та просвітницької наочності.

У 2023 році здійснена велика робота з перекладу всієї еколого-просвітньої наочності (250 макетів), яка розташована на території Миколаївського зоопарку. Після чого були виготовлені та встановлені нові стенди, етикетки, вивіски українською мовою.

Інші форми просвіти та інформування.

У цьому році зоопарк встановив власне звукове сповіщення по всій території, що дало змогу якісно покращити показники звуку й, що найголовніше, тепер ефірний час на 100% наш, до цього було 50% нашого та 50% радіо «Рідна вулиця».

Регулярно гучномовцем транслюються правила поведінки для відвідувачів, радіоекскурсії, об'яви як місцевого значення, такі розраховані на широку аудиторію.

На конференцію ВАЗА, яка проходила в США, була підготовлена презентація Миколаївського зоопарку. Також дві статті від відділу та презентації до них були підготовлені на семінар АЗУ (Асоціація Зоопарків України), темою якого була просвітня робота в зоопарках України.

Робота гуртку юних біологів.

У 2023 році, незважаючи на воєнний стан, Миколаївський зоопарк організував заняття гуртку юних біологів. В умовах війни заняття гуртку, спілкування з однолітками, допомога тваринам зоопарку дуже корисні для дітей і молоді, допомагають впоратись зі стресом, подолати тривожність. Ми вважаємо, що заняття гуртку юних біологів, як і інші заходи, що проводились відділом еколого-просвітньої роботи Миколаївського зоопарку протягом 2023 року, мають велике значення не тільки як складовий елемент просвітньої роботи, а і як дієві засоби психологічної реабілітації.

Заняття проводяться за програмою «Юний кіпер», що була спеціально затверджена

для зоопарку. За цю програмою проводяться заняття, спрямовані в першу чергу на ознайомлення з основами зоопарківської справи, на вивчення колекції та особливостей роботи Миколаївського зоопарку, інших зоопарків. Також діти вивчають деякі галузі біології – знайомляться зі світом тварин, вивчають дендропарк зоопарку, знайомляться з основами етології та екології.

На початку року, а також у періоди, коли діяла заборона на проведення офлайн-заходів, заняття гуртку юних біологів проходили в онлайн-форматі. До занять могли підключитись не тільки юннати, що знаходяться в Миколаєві, а і діти, що виїхали в інші регіони України та за кордон. На заняттях юні біологи змогли поспілкуватись, дізнатись про те, як живе зоопарк під час війни і, звичайно, продовжили вивчення тем за програмою. Онлайн-заняття проходили в формі лекцій, бесід, проходили і цікаві семінари. Так, наприклад, традиційний юннатський семінар «Мої мандрівки зоопарками України і світу» цього року ми змушені були проводити в онлайн-форматі. Юні біологи не витрачали часу дарма, намагаючись спілкуватися з природою і відвідувати зоопарки або інші подібні заклади в тих містах, де вони зараз живуть. Наші юні резиденти в зоопарках Європи уважно придивляються до особливостей облаштування вольєрів, до елементів збагачення середовища проживання тварин, до наочності, яка розміщена на території, до особливостей проведення просвітніх заходів тощо. Про все це діти і розповіли на семінарі. Під час проведення циклу просвітніх заходів «Зоопарк на долоньці», що дуже сподобався відвідувачам, юні біологи під час заняття мали можливість підключитись до трансляції цих цікавих лекцій.

Заняття в офлайн-форматі проводились у вигляді лекцій, бесід, обговорення вивченого матеріалу. Тварини зоопарку вивчаються також під час тематичних екскурсій. Особлива увага приділяється бесідам зі співробітниками зоопарку, адже саме такі бесіди дозволяють дізнатись багато цікавих відомостей про особливості роботи. Для закріплення знань проводяться пізнавальні вікторини, інші змагання.

Протягом 2023 року під час занять використовувались як стандартні форми викладання матеріалу, так і нові. Ми продовжили нашу традицію «екологічних пікніків» на свіжому повітрі в теплий період року (саме у такій формі був проведений захід, що вже став традиційним для нашого гуртку: «Мій домашній зоопарк. День домашнього улюбленця»), вже традиційними стали також навчальні квести, юннатські фотоконкурси тощо. Юні біологи брали активну участь у просвітніх заходах відділу, таких, як «День черепахи», «День народження слона Дінкара», «День мавп». Були проведені і цікаві виховні заходи з елементами патріотичного виховання, такі як «День вишиванки», екскурсія «Цікавинки «Дідової хати». Майстер-клас з «таврійського розпису», свято «Різдво в зоопарку» та дуже вдалий сімейний захід «Вечорниці у зоопарку», під час якого юннати дізналися про традиції проведення вечорниць в Україні, відпочили та показали свої таланти.

Свято «День народження Дінкара»

Крім теоретичних занять, для гуртківців організовувались практичні заняття. У ході їх проведення діти допомагають робітникам зоопарку у догляді за тваринами. Юні біологи беруть активну участь у заготівлі їстівних та лікарських рослин на території зоопарку. Так, діти збирали плоди шовковиці, черемхи, вишні, аличі, глоду, терену, зібрали декілька відер жолудів, заготовили листя дубу для підстилки, зелену масу, листя кульбаби, квіти гібіскусу тощо. Діти допомагають у догляді за тваринами

контактної групи, у догляді за черепахами, які утримуються влітку у відкритому вольєрі тощо.

Значну увагу у 2023 році було приділено науковій роботі юних біологів. Юні науковці регулярно збирались на засідання, де вивчали особливості написання робіт, наукові терміни, ставили різні експерименти. У 2023 році більшість юннатів темою наукової роботи обрали впровадження різних способів збагачення середовища проживання тварин. Підсумком стала конференція юннатів, на якій вони мали змогу захистити свої роботи. Продовжилась робота і з нового креативного напрямку – розробка юннатами проектів вольєрів для тварин Миколаївського зоопарку, адже ця перспективна тема дуже зацікавила юних науковців.

Планування роботи гуртку юних біологів на 2024 рік.

У 2024 році планується продовження роботи гуртку за затвердженим календарно-тематичним планом. Значну увагу планується приділити самостійній роботі юннатів зі спостережень за природою, догляду за тваринами, розробки власних проектів тощо. Також традиційно планується залучення юннатів до проведення просвітніх заходів різної тематики на території Миколаївського зоопарку. Планується продовження роботи наукового товариства гуртку, основними напрямками роботи обираються збагачення середовища проживання тварин та розробка проектів вольєрів.

Робота провідного перекладача.

Протягом 2023 року перекладачем КУ Миколаївський зоопарк здійснювався переклад інформаційних матеріалів з англійської на українську мову, а також з української на англійську мову:

- зарубіжних листів (переклад з англійської мови) – 1274 листа;
- та відповідей на них (англійською мовою) – 1316 листів;
- статей для розміщення на сайті зоопарку (англійською мовою) – 134 шт.;
- змісту спеціальних часописів (переклад з англійської та німецької мови) – 132 шт.;
- зарубіжних опитувальників та анкет щодо утримання та збереження тварин (переклад з англійської мови та відповідь на них англійською мовою) – 11 шт.;
- угод про відправку тварин і супровідних документів (переклад з англійської мови) – 37 шт.;
- статей стосовно утримання тварин та їх годівлі (переклад з англійської мови) – 38 сторінок;
- презентації для Щорічної конференції Європейської асоціації зоопарків та акваріумів (англійською мовою) – 15 сторінок;
- презентації для Щорічної конференції Всесвітньої асоціації зоопарків та акваріумів та супровідних документів (англійською мовою) – 36 сторінок;
- етикеток кормів, які були надані європейськими зоопарками як благодійна допомога, та рекомендацій з годівлі тварин цими кормами (переклад з англійської мови) – 21 сторінка.

Свято «1 червня»